

Novellaíró pályázatra beérkezett pályamunka

77. pályázat

2017.

Ott kint, az erdőszéli tisztáson

Vaskos, kövér izzadtságcsepp indul meg útjára a sűrű, erőteljes hajtövek sötétjéből. Átgördül a gondterhelt homlok barázdáin, elhalad a feszültségtől hunyorító szem szélén, átkel a domborodó, határozott arccsonton, hogy végérvényesen belevessen a dús bajusz fekete sörtéi közé. Nem volt éppen melege Keletinek, hajnaltájt történt, ami történt, a nap halványsárga korongja épp csak előbukkant az ég alján, de az csak természetes, hogy ilyen feszült pillanatokban az emberi szervezet bizonyos jól meghatározható, jellegzetes, körülírható, egyáltalán nem ritka reakciókat produkáljon, hát történetesen most éppen Keletivel is ez van, noha egyébként legendásan nem volt izzadós fajta. Bizonyára ez történik a Keletivel farkasszemet néző zömök, kövérkésnek semmiképp sem mondható, de azért telt vonalú férfival is, csak az ő izzadása minket cseppet sem érdekel, nem több ő, mint jelentéktelen mellékalak, leküzdendő akadály, afféle dramaturgiai eszköz („Egy senki!” – mondhatnánk, ha szánt szándékkal lábbal tiporni igyekeznénk önérzetét, de ilyet azért mégsem teszünk, legyen bármennyire romlott lelkületű is, akit sötétebb pillanatainkban szívünk szerint lesenkiznénk – hát nem mi magunk is emberségünket veszítenénk el, ha emberszámba sem vennénk a számunkra mégoly kellemetlen alakokat? De igen.) a nagy Keleti megtépázott becsületének helyreállítására indított misszióban.

Egy nyitott, erdőszéli kis tisztáson néz szembe egymással Keleti és ellenfele, valami újságíró, közönséges tollforgató, nem túl tehetséges, mondhatni jelentéktelen (óvatosan a szavakkal, figyeljünk az emberségünkre!), de azért ez mégsem jelenti azt, hogy csak úgy leírhat bárkiről bármit, belegázolhat hosszú évek munkájával építgetett becsületekbe, gyalázkodhat, rágalmazhat, valótlanságokat állíthat, ha úgy tartja kedve, hiába is nem olvassa szinte senki, a leírt szónak akkor is súlya van, vállalni kell érte a felelősséget, számolni kell a következményekkel, és tessék, itt is van a következmény. Párbaj. Hamisítatlan, régimódi, kétszereplős, könnyű törrel megvívott, szabályszerű párviadal. Tudjuk, persze, hogy manapság az ilyesmi megbotránkozásra okot adó, barbár hóbortnak tűnhet, a mai ember ilyet nem csinál, feljelent, bíróságra jár, ha úgy érzi, igazsága védelemre szorul, de régen történt, ami történt, divatja volt ennek akkor, ne csodálkozzunk, ha még a tekintetes Keleti, ez a kifinomult tudósemler is a párbaj eszközéhez nyúl, amikor megbecstelenítik jó hírét.

Csendben fürkészi egymást a két férfi. Gondolatban bizonyára felméri a lehetőségeket, és nem tévedünk, ha úgy hisszük, a méltóságos Keleti, ez a nagy tudású számsonglór már ebben a percben, a két párbajhős e hangtalan, de feszült szembenállásában is felülkerekedik ellenfelén, mert hiszen ki tudna gyorsabban és hidegfejűbben stratégiát alkotni akár pár túlhevített másodperc leforgása alatt, mint aki nap mint nap a tudományos gondolkodás legmagasabb hegycsúcsaira hág fel, márpedig Keleti e tekintetben korának legkitartóbb, legtehetségesebb hegymászói közé tartozott, ezt nyugodtan elhihetjük, míg az újságíró, akinek nagyon is jól tudjuk a nevét, de e helyütt nem említjük, mert érdeklődésünk

homlokterében Keleti áll, az ő személye köti le minden figyelmünket (noha kénytelenek vagyunk az újságíró bizonyos vonásaira is odafigyelni, máskülönben az igazi és egyetlen főhősünk akár szellemekkel is hadakozhatna), minek is szaporítanánk a szót feleslegesen lényegtelen nevek emlegetésével (különösen egy ilyen kacskaringós mondat kellős közepén), szóval ez a tollforgató még a tollát sem tudja ügyesen forgatni, hogyan is lehetne legyűrhetetlen, utolérhetetlen stratégia, aki választott hivatásában is csetlik-botlik, hanyag és figyelmetlen. Féltetni azért őt sem kell, ami észjárásban hiányzik, valamely részben pótolható testi erővel, márpedig egy dolgot meg kell hagyni, az újságíró testi erőnek nincs híján, szívós, kitartó alkat, nem könnyű megtörni, és azt se feledjük, hogy aki szakmájában sem zárkózik el az aljas húzásoktól, az egy párbajban is bármire képes lehet, soha ne becsüljük alá az emberi alattomoság erejét, mindig gondoljunk erre, ha párbajra adnánk a fejünket, aminek, tudjuk, manapság nincsen divatja, hacsak nem a világnak egy félreeső, elfeledett szegletében, ahová néprajzkutatók, kulturális antropológusok, riporterek és egyéb válogatott kalandorok jutnak csak el, így az ott élő népcsoportok vitarendező szokásairól is ők tudnának számot adni, aki kíváncsi az ilyesmire, náluk érdeklődjön.

Közjáték a pályaudvaron

Keletit látták a Keletinél, kelleti magát a kelleténél kelletlenebbül.

Na, a menetidőből készítsél statisztikát, ha tudsz, Karcsikám!

Keleti most lassan felemeli könnyű kardját, a vékony penge méltóságteljesen emelkedik az arca felé, éppen két éles szeme közé, fényes fémcsíkot húzva az orra elé, az ég alján kibuggyanó napsugarak még meg is csillannak a pengén, ez azonban cseppet sem zavarja meg az ellenfelet, a visszacsapódó fénycsíkok jócskán elkerülik – felkészült már ő is mindenre, noha sejtelve sincs, hogy mire is számítsen a tudományok e jeles emberétől, akiről bizonyára úgy hiszi (és ezt ne is rójuk fel bűnéül, legyünk magunkhoz őszinték, a legtöbben épp ugyanígy tennénk), látszólag minden idejét számok és mindenféle, hétköznapi emberek számára megfejthetetlen képletek és matematikai rejtvények fölé görnyedve tölti, pedig ha egy kicsivel jobban művelné választott mesterségét, megismerné alanyát, akiről újságcikket ír, pontosan tudná, hogy a tekintélyes Keleti korántsem az a krétaporfelhőbe burkolózó, papírtengerben úszó, önmagukat fel nem fedő, sokismeretlenes egyenletekkel

körbedíszített, rideg csarnoktermek magányos börtönébe száműzött éteri figura, akinek a vállalai kínzó hipotézisek mázsás súlyai alatt roskadoznak, pontosan tudná, micsoda kalandos életút áll már a nagyságos Keleti háta mögött, de persze ha mindent tudna, nem születnének hibás újságcikkek, nem lennének megsértett tisztességek, nem lenne a párbaj sem, nem volna miről beszámolni, így voltaképpen még örülhetünk is, micsoda szerencsétlen alak ez a mi zugfirkászunk.

Az újságíró is felemeli a kardot tartó kezét, de ez a penge közel sem emelkedik olyan méltóságteljesen, normális ez egy szánni való mellékalak esetében, nem ő itt a hős, szögezzük le végérvényesen, hogy nem fogjuk a személyét a Keletinek méltán kijáró dicsfényhez hasonlatos megvilágításba helyezni, miért is tennénk, amikor oly éles, oly vastag tónusokkal megrajzolható a határvonal a két férfi között, a legnagyobb zeneszerzők, Beethovenek, Mozartok, Schubertek tehetségével sem kell bírunk, hogy zongorázhassuk a különbséget, érezzük már jól, hol húzódik a határ, ami végletesen elválasztja egymástól a két párbajozót, és ami olykor egy elvégzett munka magasztosságában vagy hitványságában, néha bizony egy kardemelés fenségességében vagy szürke hétköznapiságában is megmutathatja magát.

Közjáték az utcán

Történt egyszer, elég régen, hogy két Keletik találkoztak egymással az utcán. – Hogy vagy? – Jól. Hogy vagy? – Jól. – Merre tartasz? – Nagyon sok dolgom van, szabadságharcok és számháborúk, párbajok, vadászatok, művészet és tudomány, annyi minden van még előttem. Azzal a Keleti sarkon fordult, és elsietett a dolgára, amiből igen sok volt neki. A Keleti még állt ott egy darabig, nézte a tömegbe szép lassan belevesző Keleti távolodó alakját, a fejével halványan biccentett is talán, majd betért a Tavaszmező utcába, és rendíthetetlen mellszoborrá nemesedett.

Érezhetően megnövekedik a feszültség, mélyen egymás szemébe néz a két férfi, mintha onnan lenne kiolvasható, mire készül a másik, néhány rövid másodperc csupán ez a feszes egymásra nézés, de érzetre az egész univerzum végtelensége nyílik meg a két ellenfélben, mintha valami mindenható erő, valami magasabb, megfoghatatlan, beláthatatlan és utolérhetetlen hatalmasság nyújtaná kibírhatatlanul hosszúvá, ami külső szemnek csak néhány illékony pillanatnak tetszik – aki most megremeg, akinek a térdeiből akár egy kicsit is

kiszáll az erő, aki nem állja a szembenézést, az már itt komoly veszélybe keveredhet, kibillenhet az összpontosításból és máris lépéselőnyhöz juttatja a másikat. Nem jó hír a Keleti-szurkolóknak és kellemetlen tény az újságíró támogatóinak is (már ha létezik akár csak egy is ez utóbbiakból – meglepetés volna, miután oly sok dicstelen jelzővel elláttuk már eddig ezt a mi firkászunkat, volt idő megtanulni, micsoda érdektelen, kerülendő figura, noha be kell látnunk, emberi kvalitásainak minden aspektusát nem ismerhetjük, csupán a Keleti ellen elkövetett szégyenletes bűnei alapján ítéljük meg, mert hát az ember már csak ilyen, ahol lehet, leegyszerűsít, hiába érzi a zsigereiben is, hogy a dolgok nagyon ritkán vagy csak feketék, vagy csak fehérek, és mindenkiben több rejtőzik, mint amennyit egy gyors, felületes pillantás után belélnénk, de csak keveseknek van ereje és türelme a felszín alatt kutakodni, végső soron pedig ez egy ilyen történet, jó és rossz vérre menő összecsapása, hős és antihős egyszerű, de kiélezett küzdelme, nézze el a kényes ízlésű ítéző, ha nem tárjuk fel az egymásnak feszülő személyiségek rejtett mélységeit, meghagyjuk a tekintetes Keletit a dicsőségesség reflektorában, és engedjük az olvasónak, hogy bátran és önfeledten megvesse az újságírót, nem most kezdünk bele pszichológiai mélyfúrásokba, még akkor sem, ha tudjuk jól, sosem árthat az árnyalt kidolgozottság, de ha elfogadjuk a felvetést, hogy a világon minden történet elmondott már, akkor úgyis csak fáradt, erőtlen utánlövésekre futná, és akkor meg felmerül a kérdés, hogy van-e egyáltalán értelme tovább mesélni, úgyhogy örüljünk inkább, hogy legalább ennyire futja az erőnkől), hogy egyik párbajozó sem billen ki szellemi-lelki-testi egyensúlyából.

Egymásnak mennek. Elegánsan suhan a két, összecsapni készülő férfitest a rezzenéstelen, kora reggeli tájban. Keleti suhint először, meglódítja kardot tartó karját, mintha minden dühét ebbe az egyetlen, első csapásba akarná belesűríteni, mintha rögtön ezzel az egyetlen, első csapással kívánna teljes elégtételt venni, lezárni egyszer s mindenkorra életének ezt a rövidnek, egészen aprónak, akár jelentéktelennek is tűnő, de méltatlan epizódját, megleckéztetni ellenfelét és azonnal megnyerni a párbajt. Az újságíró háritja a támadást, kard csattan a kardon, megzavarva az egyébként idillinek mondható környezet viszonylagos nyugalma, még az erdőszéli fák ágain pihenő madarak is szétrebbennek, és bizonyára az aljnövényzetben megbúvó bogarak is szétszaladnak, de azok olyan aprók, hogy embermagasságból, szabad szemmel nem is láthatjuk a rohanásukat, annyira meg nem érdekel bennünket, hogy közelebb hajoljunk szemügyre venni.

Közzjáték a hivatalban

Máskor meg az történt, hogy Keleti (úgyis mint Keletinszky, Őkeletisége, bizalmaskodó hajlamúaknak: Keletike) arra heccelte fel magát, hogy rendet vágjon a hivatal termeiben szétterülő, porosodó papírhalmozatok, tudományos iratok, tankönyvek, szétszóródott

munkaeszközök és falhoz letámasztott, ottfelejtett statisztikusok között, de vesztére sajnos nem a boldog meglegedettségig jutott el a nagytakarítás által, hanem a keserű és végtelenül kiábrándító felismerésig, hogy mint minden a világegyetemben, úgy a hivatal termei is menthetetlenül az entrópia felé haladnak, így bármennyiszer indul is harcba a mocskok, a kosz és a rendetlenség ellen, bármekkora erőket is mozgat meg ebben a valójában soha véget nem érő küzdelemben, a mocskok, a kosz és a rendetlenség pár napon (órán? talán csak percen?) belül újra felüti a fejét, szétterpeszkedik a maga pökhendi, kivagyis stílusában, a képébe mosolyog, és fölényeskedve jelzi, hogy a szegény Keleti már régen nem lesz, amikor ő még mindig járni fogja diadalmenetét, behálózva padlót, polcot, asztalt, öreg szekrényeket, Keleti meg csak arra gondolhat, vajon lesz-e valaki, aki helyette meggy majd csatába a káosz ellen, amikor ő már nem tud.

Sose vesítsd el a hited, Karcsikám!

Kár lenne tagadni, a dicsőséges Keletit meglepi a másik párbajozó ellenállása, nem tudja ő, amit mi már igen – hisz korábban már tisztáztuk –, hogy szívós fajta ez a tollforgató, nem adja könnyen a bőrét, meg különben is, a szegény Keleti saját magát vezeti az igazságukért harcolók túlzott elhivatottságának zsákutcájába, mert aki minden porcikájában érzi, hogy az igazság megdönthetetlenül, kétségbevonhatatlanul és megfellebbezhetetlenül az ő oldalán áll, az hajlamos azt hinni, hogy az égiek is vele vannak, hogy valami felsőbb erő vezényli a kezét, és rögtön, akár az első csapással elégtételt vehet, hisz az neki jár, az úgy helyes, akkor áll vissza a kozmikus rend, de mi tudjuk, ha tiszta fejjel gondolkodunk, hogy az igazságért olykor igen hosszan kell megküzdeni, és olyan is van – és ezzel (sokadjára ebben a széllelbélt írásban) nem mondunk újat, mégis minden alkalommal ugyanolyan tragikusnak hat, amikor szembesülünk e ténnyel –, hogy minden igyekezetünk ellenére nem az igazság győz.

Az újságíró azonnal érzékeli, hogy ellenfele kibillen egyensúlyából, heves vagdalkozásba kezd, Keleti kénytelen hátrálni, hogy háritani tudja a csapásokat. Összegabalyodva forgolódik a két párbajozó, akárha valamiféle örült táncot járnának a felkelő nap tiszteletére, mint letűnt idők fejletlen törzsei szokták, hisz annyira ki voltak téve az anyatermészet kényének-kedvének, nem tudhatták, hogy semmiféle befolyással nem bírhatnak az időjárás alakulása felett, hiába is remélték, de legalább a lelkiismeretük megnyugodhatott, ha mindennapi rituáléikat gyakorolták. A nagy kavarodásban az újságíró veszteti most el egy pillanatra az egyensúlyát, Keleti hirtelen ráront, de a csapása túl rövid, nem éri a hátradőlő ellenfelét, aki lerogy a földre, és ahogy földet ér, bele is markol az avar alatt elterülő, laza homokba, merthogy ilyen észjárású ember ő, tudjuk mi már, fel lettünk erre készítve, és miközben felemelkedik, nagy lendülettel Keleti arcába vágja a marék földet. Az erre rögtön

hátrátantorodik, az újságíró meg ráront, egy hirtelen csapás végigszántja Keleti bal karját, felszakítja az ingét, felhasítja a bőrt alatta, de nem megy mélyre, épp csak annyira, hogy vér serkedjen a sebből, de a kar még használható maradjon, nem hoz végső győzelmet az aljas húzás, és nem is marad megtorlás nélkül, mert ilyen történet ez, itt most az igazság diadalmaskodik, a nagy Keleti megkapja jól megérdemelt elégtételét, felfortyanó dühében minden eddiginél erősebb rohamot indít, meglátja a firkász szemében az ijedelmet, hiába hitte az, hogy a szabálytalankodás majd segítségére lesz, csak végzetes bajt hozott magára, most kénytelen hátrálni, s kétségbeesetten igyekszik háritani a rázúduló suhintásokat. Először a kardot tartó karját éri csapás, aztán a bal vállát hasítja fel Keleti, és ahogy ösztönösen hátat fordít, hogy kimeneküljön abból a helyzetből, amiről már ő maga is tudja, hogy végérvényesen elveszett, hatalmas védtelen felületet kínál fel Keletinek, aki véresre kaszabolja az újságírót, míg az el nem vágódik, hogy arcát a földre fúrva, összegörnyedve hasaljon legyőzötten ott kint, az erdőszéli tisztáson, ahol a nagy tiszteletben álló Keleti megtépzott önbecsülését remélte a helyére billenteni, és nem is hiába. A megvagdosott újságíró utolsó erejével a hátára fordul, Keleti odalép mellé, mint egy óriás, fölé magasodik, terebélyes árnyéka betakarja a bukott zugfirkász megtört testét, hosszan néznek egymás szemébe.

– Nyertem – mondja Keleti, bárminemű dicsekvést, fellengzősséget, a legyőzött fél porba tiprásának és végső lelki megsemmisítésének szándékát a legmesszebbmenőkig nélkülöző hangnemben, amúgy hűvösen, mintegy unalmas, rideg ténymegállapításként, mert hát kétségkívül így is volt. Tényleg nyert.

De azért a kozmikus renddel maradtak még problémák, ne nagyon nyugodjunk meg.